

SPECIÁL O DOBROVOLNICTVÍ

MOZAIKA

PIONÝRA

NOŠENÍ DŘÍVÍ DO LESA?

Vydat pro spolek složený z dobrovolníků tematický speciál o dobrovolnictví? No jasně, proč ne, řekli jsme si v redakci. A protože Mezinárodní den dobrovolníků je každý rok v prosinci, bylo celkem jasno i v tom, ke kterému vydání Mozaiky bude patřit.

Stačí zlehka zalistovat a uvidíte, že tenhle speciál je jiný než ty předchozí. Menší (a snad i praktičtější) formát je vidět na první pohled, o ten ale nejde. Tenhle speciál možná není tak prošpikovaný zmínkami o konkrétních aktivitách, odkazy na web a podobně. Nabízí spíše různé pohledy a souvislosti pro ty, kdo mají chuť si o dobrovolnictví trochu počíst. Ano, neobsahuje úplně vše k tomuto mnohotvárnému tématu, to bychom vydávali knihu na pokračování. I tak ale věříme, že leckomu dokáže nabídnout zajímavé myšlenky i informace.

Jakub

CO JE DOBROVOLNICTVÍ

Ideál Pionýra: POMOC je svým způsobem zhmotnění přirozené lidské potřeby pomáhat ostatním, doklad vnímání tradičních humanistických hodnot, drobné popření konzumního způsobu života či jen prostého spotřebovávání a naopak podpora a rozvoj prosté občanské ctnosti: pomoci jinému. Dobrovolnictví je potom vědomá nadstavba onoho přirozeného principu nehledět si jen sebe sama.

Pokud bychom za každou cenu chtěli nějakou definici, můžeme využít tuto základní: Dobrovolnictví je svobodně zvolená činnost, konaná ve prospěch druhých bez nároku na odměnu.

Pokud by se podařilo spočítat celkový přínos dobrovolnické činnosti, kdy jsou každoročně odpracovány statisíce hodin zdarma, vybrány při finančních či věcných sbírkách značné objemy, rozhodně lze konstatovat, že jde o zcela výjimečný přínos pro společnost. Zisk přispívající obecně ke zvýšení kvality života, ale rovněž přinášející – jakkoli zdánlivě nevnímáný – užitek i pro samotného dobrovolníka. A nejde „jen“ o často nedocenitelný dobrý pocit z odvedené práce, ale o získávání zkušeností a nezřídka i přátelství. Nepůsobí to tak na první pohled, ale dobrovolnická činnost významně přispívá k rozvoji schopností a zkušeností dobrovolníka samotného.

Dobrovolnictví a zákon

Dobrovolnictví má oporu i v právním řádu. Předně jde o zákon o dobrovolnické službě (z. č. 198/2002 Sb., ve znění pozdějších předpisů), třebaže tento řeší otázku organizovaného dobrovolnictví pro tzv. akreditované programy. Vedle něj je pojem dobrovolník vymezen dále například i v zákonu o sociálních službách (z. č. 108/2006 Sb. v platném znění) či v podzákonných normách – jako

jsou metodická doporučení ministerstev. Počítá s ní i občanský zákoník (z. č. 89/2012 Sb.), který hovoří o občanské výpomoci, což je neformální dobrovolnictví. Platí zkrátka, že dobrovolnictví se stává i zcela formálně součástí naší společnosti. Pro mnoho lidí přirozenou, byť třeba ne vždy docenovanou složkou.

Tvářnost dobrovolnictví

Dobrovolnická práce má mnoho podob. Patří mezi ně:

- Občanská participace, což je méně tradiční vnímání dobrovolnictví, spočívající v podpisu petice, účasti na veřejné schůzi a jiné. Tato forma má opravdu někdy rozporné vnímání, protože se může prolínat se stranicko-politickým aktivismem.

Přesto je i tato činnost občas jako dobrovolnictví vnímána, což jiným formám dobrovolnické práce v očích lidí spíše škodí.

- Dobrovolná občanská výpomoc (již zmíněno, že na ni pamatuje i občanský zákoník formou občanskoprávní smlouvy), kdy může jít o pomoc sousedovi s vyhrabáním zahrady (třeba kvůli jeho nemoci nebo prostě jen chuti pobýt na čerstvém vzduchu) bez jakékoli protislužby či úhrady. Jde právě o ono neformální dobrovolnictví – čili neplacenou pomoc jednotlivce sousedům, obci, přírodě... (vlastně komukoli mimo rodinu).
- Formální dobrovolnictví, což je organizovaná ovšem neplacená pomoc prostřednictvím nějaké organizace (např. spolku) ve prospěch ostatních lidí či služeb.

Formální dobrovolnictví má dále množství dalších zacílení i forem a z toho plynoucí pestrost – působnost dobrovolníků je nesmírně rozmanitá:

- Sociální a zdravotní činnost, což je pomoc osobám se zdravotním postižením, seniorům či sociálně znevýhodněným.
- Kulturní oblast, která nabízí spolupodíl při obnově památek či pořádání kulturních akcí...
- Humanitární pomoc využívaná především při živelných katastrofách.
- Konzultační aktivity, za nimiž se skrývá podpora poradenstvím, vedením účetnictví, překladatelství (nezřídka poskytované virtuálně – prostřednictvím internetu).
- Dobrovolnictví z komerčních firem, kdy například zaměstnanci jdou na jednorázovou akci – jeden den v roce pomáhat vybrané organizaci.
- Ochrana lidských práv obětí trestných činů, uprchlíků či jiných znevýhodněných skupin.
- Ochrana přírody – lhostejno jestli obnova lesa či péče o čistotu krajiny...
- Výchova a vzdělávání ve volném čase či při sportu.

Právě poslední odrážka je naše parketa, ale dobrovolnictví se tak snadno rozdělit nedá, jeho různé podoby se často – a v Pionýru dvojnásob – prolínají mimo jiné i proto, že kdo má chuť pomáhat, tak na podobné členění nehledí, ale hledá, kde přiložit ruku k dílu. O tom ale už na dalších stránkách.

Martin

PIONÝR A DOBROVOLNICTVÍ

aneb poklad skrytý v hluboce pravdivých frázích

Kdo čas od času čte pionýrské materiály jako třeba výroční zprávu či různé informační publikace, potkává se s větami jako „Pionýr stojí na práci dobrovolníků.“ či „Největším bohatstvím Pionýra jsou dobrovolníci.“ anebo méně formálně „Oddíláci jsou v Pionýru na prvním místě.“ Zní to jako fráze? Asi ano, ale na rozdíl od mnoha jiných, jejichž obsah se časem někde vytratil, tyto fráze ukrývají ryzí pravdu.

Nepostradatelní vedoucí oddílů

Pionýr se v tomhle (a ostatně i v mnoha dalších věcech) hodně liší od velké firmy, která má své časté dlouhé roky i desetiletí fungující vedení – a úplně na spodním patře struktury jsou spousty snadno nahraditelných zaměstnanců. V Pionýru jsou nejpočetnější skupinou pracovníků oddíloví vedoucí, i z hlediska pyramidy rozhodování mohou působit jako spodní patro, ale pro vlastní činnost jsou naprosto nenahraditelní. Vždyť k čemu by byla zasedání České rady Pionýra či výkonných výborů bez činnosti oddílů, kterým tyto orgány mají v první řadě sloužit? Jejich zasedání by se stala prázdným tlacháním. Podstata práce Pionýra je zkrátka jen jediná – činnost pro děti. Vše ostatní je nadstavba, která dává smysl jen tehdy, když pomáhá – byť nenápadně – právě oddílovým vedoucím a dětem v jejich oddílech. Na druhou stranu ale nezapomínejme, že i ti „zasedající funkcionáři“ jsou také dobrovolníci...

Všechny podoby dobrovolnictví

Na předchozích stránkách jste se dočetli o různých podobách dobrovolnictví. Na úplném konci výčtu je odrážka, která říká „Výchova a vzdělávání ve volném čase či při sportu“ a tady si pionýrští čtenáři nejspíš říkají „jo, to jsme my“. Jenže když si ten přehled vezmeme ještě jednou od začátku, tak si budeme znovu a znovu opakovat „aha, tohle jsme vlastně taky my“.

Stačí se totiž podívat na dění v Pionýru trochu zeširoka a jen těžko budeme hledat typ dobrovolnictví, který je pionýrům cizí. Vždyť i ta obyčejná sousedská výpomoc se tu najde – když je někdo v úzkých a půjčuje si od jiné skupiny narychlo základnu, materiál, stany... Pionýr pomáhá v sociální oblasti (třeba začleňováním znevýhodněných dětí), v kultuře (Sedmikvítek), chrání přírodu, ale i odborné konzultace a pomoc například s účetnictvím, to přece není v Pionýru nic neobvyklého.

Jinými slovy, ať jsi dobrovolník takový nebo makový, v Pionýru je pro tebe místo.

Jakub

K ČEMU JE DOBROVOLNICTVÍ

Celý tento speciál se zabývá dobrovolnictvím z mnoha stran. Najdete zde, co dobrovolnictví je, jak k němu vést děti, tipy na zapojení a mnohé další články. K čemu ale dobrovolnictví je? Proč by se jím měl člověk vůbec zabývat? Jaký to celé má smysl?

Přesto, že se někomu můžou jevit tyto otázky jako rouhačské, v dnešní společnosti zaměřené na výkon a zisk jsou pochopitelné. Pokusím se je tedy zodpovědět.

Dobrovolnictví je nezištná práce pro druhé, jde tedy o vztah člověka jako jednotlivce a společnosti, ve smyslu druhých lidí. Je vyjádřením zájmu o svět kolem sebe a popřením zahleděného egocentrického sobectví. Společnosti dobrovolnictví přináší spoustu výhod.

Zprvė šetří peníze, které pak mohou být vynaloženy jinde. Pro příklad nepůjdu daleko. Jak by to vypadalo, kdyby nebyla oddílová činnost s dětmi zajišťována dobrovolníky, ale placenými pracovníky? Teď si děti platí členský příspěvek, z kterého jsou financované provozní záležitosti organizace, tuto částku by stále bylo třeba zaplatit. K tomu by bylo třeba zaplatit práci lidí, tedy vedoucích v oddíle. To by zaplatili buď rodiče, a tím by jejich rodinám poklesla životní úroveň, nebo by se z oddílové činnosti stala záležitost veskrze elitní, nebo by je zaplatil stát, podobně jako školství, a v tu chvíli by zase nebyly peníze na jiné věci, které jsou ze státu financované. Jak je vidět ušetří dobrovolníci spoustu peněz.

To ale není jediný rozměr. Dobrovolníci také mnohde společnost přímo tvoří. Podílejí se na starosti o mnoho věcí nezištně, a tím ukazují ostatním, že vlídná, nezištná, jinak řečeno lidská pomoc, je pozitivním prvkem ve společnosti, napomáhá jejímu stmelení a vede k příjemnějším lidským kontaktům.

Každý dobrovolník tedy kromě ušetřených nákladů na samotnou vykonanou činnost je také světlkem naděje v odcizující se nezajímající se společnosti.

Vidíme tedy, že přínos dobrovolnictví pro společnost může být značný, ale přináší něco i samotným lidem? K čemu je jim?

Když odmyslíme takové dobrovolnictví, které je na hranici sebetřýznícího nebo sebezničujícího chování, může mít pro dobrovolníka mnoho přínosů. Předně nové kontakty s lidmi, třeba i z oborů, které nejsou primárně dobrovolnickovým pracovním zaměřením, ale také i prostě obyčejné přátele. Mimo to rozvoj, zkušenosti a vzdělání v nových směrech. V neposlední řadě také osobní uspokojení potřeby starosti o druhé, kterou většina z nás v nějaké míře v sobě má.

Jak vidno, dobrovolnictví je pro obě strany přínosné a může být jedním z prvků tvořících spokojenou a funkční společnost.

Radovan

JAK VÉST DĚTI K DOBROVOLNICTVÍ?

Že má dobrovolnictví přínos nejen pro společnost, ale i samotného člověka, je i z předchozích stránek nadmíru zřejmé, a mnohý vedoucí je si toho vědom. Jak ale tuto zkušenost předat dětem, aby to zafungovalo a stali se z nich jednou opravdoví dobrovolníci tělem i duší?

V první řadě je potřeba, aby si vedoucí byli jistí, že chtějí děti k dobrovolnictví vést. Na druhou stranu ale není nutné mít do detailu vypracovaný plán. Už jen jdeme-li dětem příkladem a ukazujeme jim, že schůzky, akce a tábory chystají vedoucí bez nároku na odměnu, je to pro ně určitý vzor, kterého (jak zkušenosti dokazují) samy budou chtít dosáhnout. Případně alespoň díky tomu mohou dobrovolnictví okoukat a „nasávat“.

Pokud se ale rozhodneme jít o krok dál a cíleně se účastnit projektů nebo je organizovat, je dobré s dětmi mluvit o tom, co je to dobrovolnictví, k čemu je a kde všude kolem sebe ho můžou vidět. V dalším kroku je důležité zvolit takovou formu dobrovolnictví, která bude dětem dávat smysl, a ideálně ji plánovat společně s dětmi. Tím je myšleno například vybírat projekty z blízkého okolí, ke kterému mají děti vztah, nebo takové, které rozšiřují svět jejich poznání, například projekty se seniory či dětmi v sociálně vyloučených komunitách. Důležité je ale také to, aby dobrovolnické projekty nebyly jednorázovou záležitostí, ale aby se nějaká forma dobrovolnictví stala nedílnou součástí pionýrského roku. Nemusí vždy nutně jít o velké akce, jako jsou projekty 72 hodin, Uklidíme Česko nebo Český den proti rakovině, stejnou příležitost nám můžou poskytnout i úpravy a práce na klubovně, tábořišti, na zahradě známého, který už nemá tolik sil, či spolupráce s místní školkou nebo třeba domovem důchodců.

Pro jak staré děti?

K dobrovolnictví lze samozřejmě vést děti mladší i starší, ovšem každá skupina má svá specifika. U dětí mladšího školního věku je dobrovolnictví spíše součástí her a aktivit s jejich kamarády, díky kterým se třeba něčemu naučí a zažijí spoustu zábavy. Na druhou stranu i nejmladší děti se mohou zapojit třeba do akce Ježíškova vnučata nebo vyrobit a předat přáníčka do blízkého domova pro seniory a i děti na prvním stupni mohou pomáhat předškolákům se splněním úkolů nebo při tvoření nějaké otevřené akce oddílu. Se staršími dětmi už se můžeme bavit o smyslu dobrovolnictví, nebo co nám jednotlivé aktivity přináší. Sazení stromků, čištění paseky či oprava zapomenutého hřiště v sobě má navíc i přesah pro budoucí generace a starší děti už to dokážou vnímat.

Co za to?

Samozřejmě podstatou dobrovolnictví je, že za něj účastníci nedostávají žádnou oficiální odměnu. I přesto je důležité, aby dobrovolnická aktivita pro děti nebyla jen jednou z dalších prací nebo úkolů. Vhodným oceněním je například zviditelnění oddílu nebo skupiny v místním časopise, ale hlavně by měly následovat poděkování a pochvala. Především pro starší je pak odměnou čas strávený společně, můžeme například po sbírce uspořádat večerní posezení, kde mohou děti sdílet své zážitky a dát si něco dobrého.

A jak to vidí vedoucí z pionýrských skupin?

„Pokud oddíl funguje, vedoucí to dělají dobře a baví je to, děti to vnímají a postupem času si uvědomují, kolik času a energie to každého vedoucího stojí. Ocení dobrý program a začnou být za to vděčné. A mnozí pak dojdou k přesvědčení, že by měli něco z toho, co dostali, předat dál. Alespoň to mi v patnácti říkají jako jeden z důvodů, proč chtějí být instruktory.“

Dáša Čechová, PS Mír, Domažlice

„U nás fungují příklady. Vedoucí to dělají a nemluví jen o tom. Když vedoucí umí trochu motivovat děti, jde to samo. Například s oddílem chodíme hrát hry v Josefově na ravelin, který má ve správě místní dobrovolný spolek. A jelikož po nás nic za to nechtějí, chodíme jim občas vypomoci s drobnými pracemi, které zvládnou děti. Takže na místě to vypadá tak, že děti ví, že si zahrajeme bojovku v podzemním labyrintu chodeb, ale nejdřív tam musíme uklidit.“

Ivana Vejvodová, PS Za Vodou

„Dobrovolnictví může mít podobu i v začlenění oddílu do veřejného života. Snažíme se spolupracovat s místní samosprávou, informačním centrem a SDH či dalšími sdruženími. Pomáháme pak při organizaci veřejných akcí např. dětských dnů, soutěží ve veřejné klubovně, čištění řeky atd.“

Petr Xandy Dvořák, oddíl Poletušky Velká Bystřice, PS Plejády Šternberk

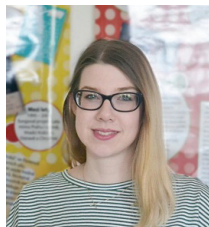
„Dobrovolnictví podle mě nejvíc vystihuje heslo 72 hodin – Pomáhám, protože chci. Musíš chtít, pak jde všechno. Tohle všechno nás dospělé naučili naši vedoucí, rodiče, prarodiče, my to pouze předáváme dál.“

Alena Petrželová, PS Vysočina Svitavy

Za vznik článku patří velký dík všem výše uvedeným, dále Aviče z PS Tuláci Klatovy, Vlastě Vaskové z PS Hrádek a Kateřině Biedrawové z PS Paskov.

LATA – JAK VÉST K DOBROVOLNICTVÍ DOSPĚLÉ?

Odpovídala:
Lenka Medalová

Jak získáváte dospělé dobrovolníky?

Zájem o dobrovolnictví, resp. o program realizovaný v Latě stále trvá a dá se říct, že dobrovolníky získáváme stále podobným způsobem, větší důraz nyní klademe na externí komunikaci. Nicméně profil dobrovolníka se za uplynulé roky změnil, a tak spíše narážíme na změny v životním stylu a charakteru generace (větší zátěž a méně volného času, zaměření na seberozvoj) a je proto třeba uvažovat i o dobrovolnickém programu samotném a potenciálních inovacích.

Máte nějakou osvědčenou metodu pro jejich motivaci, aby u dobrovolnické činnosti vydrželi a neodcházeli?

S dobrovolníky udržujeme úzký vztah prostřednictvím pravidelných schůzek a rozhovorů, dostávají pravidelnou zpětnou vazbu a vždy na závěr roku je oceňujeme. Dobrovolnictví v Latě je věkově ohraničeno na 18–30 let (z důvodu zachování vrstevnického principu) a věkový průměr je zhruba uprostřed. Pozorujeme čím dál více charakteristiky generace Z, které odráží jak motivaci, tak schopnost být dlouhodobě zapojen, a v současné době se snažíme na tato specifika adaptovat. Pokud jsme tedy měli osvědčenou metodu, je možné, že budeme muset spíše testovat nové přístupy.

LATA: je pražskou neziskovou organizací, která se své činnosti věnuje již 25. rokem. Vznikla z nadšení studentů a jejich tehdejšího profesora Doc. PhDr. Oldřicha Matouška jako unikátní program pro ohroženou mládež, založený na principech mentoringu, v němž dobrovolníci pomáhají svým mladším vrstevníkům. Kromě původního programu v současnosti poskytuje také konzultace pro rodiče a pořádá rodinné konference.

DOBROVOLNICTVÍ ZAČÍNÁ... V ODDÍLE

Ať se přihlásí ten, kdo nikdy jako dítě nevylepšoval s vedoucími klubovnu, nestavěl tábořiště nebo nevařil na táboře pro ostatní. Tyhle a spousta dalších aktivit jsou přirozenou součástí života oddílů a málokdo je bere za něco výjimečného. Přitom právě tyto aktivity mají skvělý potenciál dětem ukázat, co je to dobrovolnictví a proč je pro naši činnost důležité. Stačí o nich jako o dobrovolnických aktivitách přemýšlet a přistupovat k nim podle toho. Rázem je před námi celé portfolio dobrovolnických aktivit, které můžeme dělat s dětmi všech věkových skupin.

Třeba takové vymalování klubovny. Samozřejmě si to můžeme udělat sami vedoucí nebo si pozvat externí firmu. Jinou možností je ale pozvat na malování například naše starší děti. Takové malování pak asi bude trvat déle, a možná se něco nepodaří podle našich představ, ale ve výsledku pro nás bude větším přínosem. Proč? Protože se díky tomu stmelí vedoucí s dětmi, které třeba brzy začnou vést. A taky protože se něco nového naučí, získají spoustu zážitků a v neposlední řadě dobrý pocit, že svojí prací pomohli zkrášlit klubovnu, pomohli vedoucím i ostatním dětem, které se budou rády do klubovny vracet. Pokud jim za jejich čas, energii a práci poděkujeme, bude to pro ně důkaz, že jsou oddílu prospěšné, a dokáží si tak upevnit své místo ve skupině (což je především pro určitou věkovou skupinu celkem zásadní věc) a může to nastartovat jejich „kariéru“ v oddíle.

Nutno dodat, že prvotním impulsem by neměla být snaha ušetřit, a už vůbec není vhodné přítomnost dětí na takové akci podmiňovat či vyžadovat. Naopak je skvělé, když děti samy přijdou s nápadem, jak klubovnu zkrášlit, a vedoucí jim s tím vlastně jen pomáhá. To je pak prostě ráj. 😊

No a co když zrovna nemáme v plánu malovat klubovnu, tvořit bylinkovou zahradu nebo nestavíme tábor? I drobné úkoly, například zalévání květin, zapisování do kroniky nebo jednoduchý úklid po schůzce mohou být dobrovolné. Můžeme dát třeba dětem na začátku roku zvolit, co by je bavilo nejvíce, a nechat pak úkoly na jejich vlastní zodpovědnosti, samozřejmě s podporou a pomocí vedoucích. Kousek po kousku se díky tomu vytváří

něco, co v jiné oficiální pracovní instituci budete jen těžko hledat – stmelení kolektiv dětí i vedoucích, kteří berou svoji pomoc v oddíle jako přínos pro sebe i společnost a práci vnímají jako zábavu se svými přáteli. A to už se vyplatí, ne?

Tírís

DOBROVOLNICTVÍ – NÁMĚTY PRO ČINNOST

Výchova k dobrovolnictví je dlouhodobý proces, který určitě neobsáhneme jenom na jedné schůzce. Věta „Letos všichni půjdeme a budeme dobrovolně uklízet v parku.“ je sice zajímavá, ale určitě nemůžeme mluvit o cílené výchově k dobrovolnictví. Jednorázovost prostě ne zcela funguje. Proto začneme postupně a drobnými krůčky.

Nejmladší děti mohou začít tak, že se zamyslí nad tím, co přes den dělají (Mládátka – *ML T1 – Denní režim, výroba mýdla*). Třeba jim z toho nakonec vyplyne, že i když mají doma drobné povinnosti, jako je zalévání květin nebo úklid pokojíku, tak když k tomu přidají další pomoc například mamince při vaření oběda nebo při pečení bábovky, mohou tak mamince udělat radost a být něčím prospěšní (I když, pokud jste již s malými dětmi vařili, tak mi asi dáte za pravdu, že někdy je to práce navíc, ale co bychom pro ty naše drobcečky a jejich dobrý pocit neudělali, že?). Pro nejmladší děti je možné také využít aktivity (Zvířátka – *ML P3 – Medvěd – Pečuji o rostlinku*, a *ML P4 – Medvěd – Pečuji o zvířátka*), kdy si vypěstují návyk pravidelnosti a smysluplnosti pravidelné pomoci (ptáčky přikrmujeme i na jaře a ne jen jednorázově v lednu). A odtud je jen krůček k tomu, vzít na sebe pracovní oblečení, rukavice a s odpadkovými pytlíky vyrazit uklízet (Putování se psem – *ML P12 – Chráníme přírodu*).

S dětmi ze starší věkové kategorie už se do tohoto tématu můžeme pustit naplno. Třeba tím, že si nejprve uvědomí, zda a jak jsou svému okolí prospěšné (Tajemství staré truhly – *ML C18 – Umíme pomáhat*). Následně můžeme navázat střetem s realitou (návštěvou nějakého charitativního zařízení) a samotným zapojením do nějakého konkrétního projektu (Tajemství staré truhly – *ML C19 – Umíme pomáhat II.*).

A pokud chceme mladým z oddílu přichystat skutečnou výzvu, nechme je zrealizovat celý projekt od vymyšlení, přes přípravu a realizaci až po samotné zhodnocení. Natrénovat si to mohou například na aktivitě z programu Osmá planeta – *ML U10 Realizace projektu*.

Zajímavou cestou, jak přiblížit dětem dobrovolnictví, jsou Odborky. Každý se podle svého zájmu může dobrovolně podílet na chodu oddílu. Redaktor bude psát do kroniky a posílat články do místních novin, Ochránce přírody může pečovat o zeleň v klubovně a fotograf může plnit webovky oddílu hezkými fotografiemi.

Anička

JAK VYUŽÍT CIZÍ DOBROVOLNÍKY?

Než začnu shánět dobrovolníky, je třeba mít představu, k čemu my se mi hodili. Mají mi pomoci postavit tábor, vymalovat klubovnu, posekat tábořiště, vést oddíl? Pro každou takovou činnost je třeba mít jiné dobrovolníky.

Jednou z prvních kategorií, kde se dají vzít další lidé, jsou rodiče. Nepodceňujte vztahy s rodiči. Kdejaký rodič může mít velké auto vhodné k přepravě věcí na tábor, nebo zkušenosti s obkládáním koupelen (to jen namátkou). Nejlepší je s rodiči udržovat vřelý vztah, jasně je informovat o věcech týkajících se oddílové činnosti a čas od času pro ně uspořádat malou výpravu s dětmi (nebo i bez dětí), kde se můžete s ka-

ždým lépe seznámit. Takové společné večerní opékání buřtů může být lepší než tisíc inzerátů.

Další kategorií, kde je možné získat dobrovolníky, jsou jiné spolky ze stejné obce. Chybí vám lidé na pořádání dětského lesa? Zkuste oslovit místní Sokol, hasiče, nebo jiný zájmový spolek. Spolupořádání je také způsob jak se podílit o dobrovolnou činnost. Nebojte se toho, spolupořádání sice vyžaduje větší míru spolupráce a organizovanosti celého procesu, ale zase vám umožní vytvořit mnohem větší a zajímavější akce.

V neposlední řadě je možné využít služby různých prostředníků (*zapojimse.cz*, *filantrop.cz* a jiné). Je to složitější, protože to vyžaduje náročnější míru organizace, ale získané služby mohou být o to větší. Tito prostředníci totiž oslovují firmy, které dobrovolnickou činnost často využívají jako dar či teambuilding pro zaměstnance. Je proto možné tímto způsobem získat pomoc i v odborné oblasti.

Pokud pracujete s cizími dobrovolníky jakéhokoliv druhu, je vhodné jim poskytnout zázemí, tedy jasně sdělit, jakou práci po nich požadujete, jaká jsou její úskalí, jak řešit možné nastalé problémy, kde vezmou materiál potřebný pro práci, popřípadě zařídit občerstvení či něco k pití. Vhodné je také mít jednoho jasně určeného člověka, který zajistí veškerý kontakt s firmou.

Radovan

OCEŇOVÁNÍ DOBROVOLNÍKŮ

...je důležité pro jejich spokojené a dlouhotrvající setrvání u činnosti. Jak na to?

Odměňování a oceňování jsou stimuly, jejichž cílem je vést k udržování a rozšiřování motivace jedince. Každá motivace se časem vyčerpá a na její místo přijdou pochyby.

Pro dobrou motivaci je nutné, aby oceňující osoba znala motivaci k dobrovolné práci a osobnost oceňovaného. Proto je důležité se s vedoucími, instruktory a dalšími lidmi ze skupiny dobře znát, abyste je mohli náležitě ocenit.

Nejdůležitějším předpokladem je: „Odměnou je pro každého něco jiného.“ Co je pro jednoho člověka projevem ocenění, může na jiného působit jako formalismus, úzkostný podnět nebo dokonce trest. Například vyznamenání před nastoupeným oddílem může být pro někoho potěšující, ale pro jiného člověka to bude jen nepříjemná stresující zkušenost. V tomto případě platí vyvarovat se známého neduhu „podle sebe soudím tebe“.

Jak tedy ocenit?

Předně je důležité, od jaké osoby bude ocenění nejúčinnější. Znáám vedoucí oddílu, kterou nijak zvlášť nepotěší, když jí vedoucí skupiny řekne, jak skvěle připravila svůj den na táboře, ale nad míru jí zahřeje u srdce, když děti u slavnostního ohně vstanou a předají jí ručně napsaný glejt se všemi skvělými věcmi, které je naučila. V tu chvíli není důležité, že vznik a předání inicioval onen vedoucí. Sedl si s dětmi, vysvětlil jim, co má v plánu, a požádal je, aby napsaly, co mají na své vedoucí rády. Člověk, který si uvědomí potřebu ocenění, nemusí být vždy tím, kdo nakonec ocenění provede, může být jen tím, kdo „uvede věci do pohybu“. Při ocenění můžete apelovat na samotnou vykonanou práci nebo na osobnost oceňovaného. Jeden můj kamarád dělá instruktora u oddílu, je samozřejmě rád, když ho vedoucí pochválí za pomoc na schůzce, ale ještě více ocení, když mu řekne, že je dobrý člověk. Práci s dětmi totiž považuje za součást „bytí dobrým člověkem“. Pokud chválíte za vykonanou práci, snažte se být konkrétní. Mnohem lepší dopad než prosté „díky za pomoc se schůzkou“ je „díky za tu skvělou hru, co jsi připravil, děti moc bavila“. Dejte si pozor, aby se ocenění nezměnilo v poučování. Někdy je lepší nechat si zpětnou vazbu na jindy.

Je také důležité rozpoznat vhodný okruh lidí, kde ocenění provést. Většinu ocenění je možné vykonat osobně, v úzkém kolektivu nebo veřejně. Je třeba zvážit, zda není člověk stydlivý a před velkou skupinou se nebude cítit nesvůj.

Podstatné je také, že oceňovaný nemusí být slovně spraven, že právě probíhá ocenění. Stačí, když situaci bude vnímat jako kladnou a fakticky prohloubí jeho motivaci dále pokračovat v činnosti. Není třeba říkat: „Karlé, dnes jsme s tebou šli posedět do hospody, protože jsi dobrý skupinář, a tímto tě oceňujeme věnováním tohoto času.“ Bohatě stačí skutečnost, že Karel je spokojený s vaší společností a díky tomu bude dále rád skupinářem.

Ocenění může být, dle vkusu oceňovaného, provedeno některou z těchto forem:

1. Pochvala, poděkování

Vyzdvihnutí hodnoty ať už člověka nebo jeho práce. Může být slovní nebo písemné. Zvláště se hodí, pokud je písemná forma něčím osobní, kupříkladu psaná rukou a opatřená obrázkem.

2. Společně strávený čas

Tento čas může být strávený hovorem, společnými zážitky nebo společně vykonanou prací. Vždy závisí na tom, jaký způsob je oceňovanému nejbližší.

3. Poskytnutí pomoci

Pomoc může být poskytnuta v pracovní i v osobní rovině. Mnoho dobrovolníků dělá servisní zázemí pro druhé, třeba skupináři nebo hospodáři, a tito mohou ocenit nabídku pomoci, ale nejenom oni. Také bývá žádané ocenění pomocí, pokud člověk prochází těžkým obdobím. „Já za tebe dnes tu schůzku vezmu, když ti je špatně. Jdi si lehnout,“ jistě každý rád někdy v životě uslyší.

4. Fyzický nebo symbolický dar

Hodnota tohoto daru zpravidla neodpovídá jeho ceně, ale jeho hodnotě citové – tedy jak moc se v daru zrcadlí obeznámení dárce s obdarovaným a čas potřebný ke vzniku daru. Proto mají u některých lidí větší hodnotu ručně vytvořené nedokonalé věci nad těmi koupenými.

Při oceňování je nutné, aby oceňovaný nenabyl pocitu formálnosti, vynucenosti. Je třeba, aby oceňující projevil opravdový upřímný zájem a ocenění věnoval patřičný čas a energii. Zamumlání „dobrá práce“ v letu kolem s pohledem upřeným k jiným problémům nemívá velké výsledky.

Důležité je dodržet konzistenci v odměňování a oceňování. Jednak aby míra ocenění odpovídala míře vykonané práce, zároveň aby za obdobný výkon byli lidé oceňováni v obdobné míře. Je směšné, pokud nějakou věc celkem samozřejmě vykonává léta jedna a taťá osoba, a když se jí chopí na okamžik jiná, je zahrnuta neúměrnou chválou.

Pokud máte v oddíle nebo skupině lidi, kteří mají rádi ocenění větší a veřejná a má pro ně hodnotu společenské uznání, existují možnosti jak je odměnit v kontextu celé společnosti. Můžete vyzkoušet akce Zahrajte dobrovolníkům (5. prosince), Brána k druhým, Křesadlo, Cena přístav. A poohlédněte se i po možnostech v obci či na kraji, mnoho obcí a krajů má vlastní způsoby jak ocenit dobrovolníky.

Takto se může oceňování jevit jako složité a zamotané, ale stačí vycházet z empatie a chuti druhého potěšit. Pokud byste si měli z tohoto článku odnést jen jednu věc, tak prosím nezapomínejte říkat „děkuji“, pokud pro vás někdo něco udělá.

Radovan

PRO INSPIRACI...

Český den proti rakovině

Největší pravidelná dobročinná sbírka v České republice (je známá také pod původním názvem Květinový den). Probíhá každoročně zhruba v polovině května vždy jeden den, během kterého dobrovolníci nabízejí za symbolický příspěvek žluté kvítky připomínající měsíček lékařský. Od roku 2007 je Pionýr partnerem sbírky a za tu dobu naši dobrovolníci vybrali pro Ligu proti rakovině přes 17 milionů korun!

72 hodin

Jedná se o tři dny plné dobrovolnických aktivit. Kdykoliv během těchto 72 hodin se dobrovolníci po celém Česku pustí do aktivit, které pomohou druhým, přírodě, či jejich okolí. Pionýr se zapojuje každý rok se zhruba dvacítkou takovýchto dílčích projektů. Projekt v ČR zajišťuje Česká rada dětí a mládeže.

Uklidme Česko, uklidme svět!

Tato mezinárodní iniciativa (Clean up the World!) probíhá od roku 1992 i v České republice. Aktuálně jsou na každý rok vyhlášeny dva úklidové dny (v dubnu a září), během kterých dobrovolníci vyrazí na vybraná místa s cílem uklízet odpady v přírodě, nelegální skládky a celkově nepořádek.

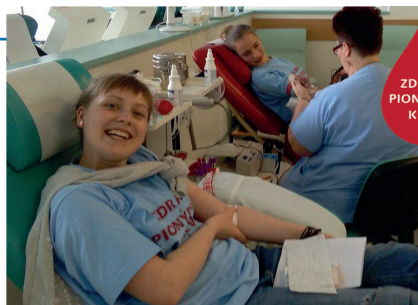
Ježíškova vnučata

Charitativní akce Českého rozhlasu má za cíl udělat během vánočních svátků radost seniorům, kteří žijí bez rodiny, například v domovech. Tito lidé se mohou do projektu přihlásit a uvést své vánoční přání, které pak čeká na dobrovolníka, který si ho vybere a splní. Zapojit se ale lze i jinak, návštěvami u seniorů, posíláním vánočních přání a podobně.

Zdravá pionýrská krev

Tato dárcovská iniciativa pochází z Brna a od roku 2001 se rozšířila po celé republice. Spojuje pionýrské dárce, kteří se třeba právě odhodlávají k prvnímu odběru, s těmi, kteří jich za sebou mají už desítky. **V posledních letech se záběr Zdravé pionýrské krve rozšiřuje například i na darování kostní dřeně...**

Místní aktivity

Když máte chuť se pustit do něčeho prospěšného, není úplně nutné se zapojovat do velikých projektů, kampaní a iniciativ. Často stačí prostě koukat kolem sebe a mít chuť pomáhat. Často se na takové místní aktivity dá sehnat i finanční pomoc například od Nadačního fondu Tesco, firem jako Pepco, Globus i dalších společností – podle vašeho místa působení.

Brána k druhým

Do téhle soutěže vedené Národním institutem pro další vzdělávání MŠMT se může zapojit jakákoliv skupina (oddíl), která v daném období (jeden rok) vykonala ve svém okolí něco veřejně prospěšného a užitečného pro ostatní – pomoc potřebným lidem, zvelebení okolí, péče o přírodu apod. Takže jde vlastně o kteroukoli z aktivit na téhle dvoustraně. Jde jen o to se nebát pochlubit tím, že jsme pionýři a pomáháme.

DALŠÍ ZDROJE

Tady na zadní straně uvádíme pár odkazů pro ty z vás, kteří by se do tématu rádi více ponořili. V žádném případě se nejedná o celkový výčet, ale o pár míst, kde začít.

Webové stránky

Rychlé přístupné informace po ruce.

- Dobrovolnik.cz
- Zapojimse.cz
- Filantrop.cz
- Adra.cz
- Hestia.cz
- Eurodesk.cz

Knihy, publikace, výzkumné práce

Více teorie spíše pro takové to domácí přemýšlení.

- Vzorce a hodnoty dobrovolnictví v české společnosti na začátku 21. století, Doc. Pavol Frič a Mgr. Tereza Pospíšilová, PhD.
- Motivace a mechanismy pomáhání a dobrovolné činnosti mladých lidí, Irena Tinková
- Altruistické angažování se v občanské společnosti, Lenka Kociánová
- Klíče pro život – Výchova k dobrovolnictví, MŠMT – NIDM
- Průvodce dobrovolnictvím pro neziskové organizace – Hestia
- Analýza motivace dobrovolníků – Olga Kusáková, Bc.
- Rozvoj dobrovolnictví v ČR – Ministerstvo vnitra

Sborníky portrétů dobrovolníků a dobré praxe

Zajímavý inspirační základ pro úvahy do čeho dalšího se pustit kupříkladu při práci s oddílem.

- Pomáhat je radost – Adra
- Dobrovolnictví mění svět – MŠMT
- Dobrovolnictví pro všechny – Hestia

MOZAIKA SPECIÁL – vydal Pionýr, z. s. pro svou vnitřní potřebu.

Odpovědný redaktor: Jakub Kořínek

Kontakty: Pionýr, Senovážné nám. 977/24, Praha 1,

e-mail: mozaika@pionyr.cz, www.pionyr.cz

